

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA****Codi:** 46758**Nom:** Literatura, Teatre i Productes Culturals: Projectió en la Societat Actual**Cicle:** Màster Universitari Oficial**Crèdits ECTS:** 3**Curs acadèmic:** 2026-27**TITULACIONS**

Titulació	Centre	Curs	Període
2267 - M.U. Estudis Hispànics Avançats: Aplicacions i Investigació	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	1	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
2267 - M.U. Estudis Hispànics Avançats: Aplicacions i Investigació	Literatura, teatre i productes culturals: projecció en la societat actual	OPTATIVA

COORDINACIÓ

SOUTO LARIOS LUZ CELESTINA

RESUM

En el pla d'estudis del Títol de Màster, aquesta assignatura s'integra en l'itinerari II (Literatura Espanyola i Teatre Hispànic). Aquesta assignatura pretén proporcionar coneixements avançats sobre la literatura, el teatre i la seva projecció a productes culturals actuals (cinema, sèries, còmic), els principals corrents de la crítica literària i teatral, així com el comentari, l'estudi i l'anàlisi de textos literaris i teatrals, tant des del punt de vista dels textos dramàtics i d'els/les autors i autores, com de les notícies i els documents referits a la seua representació. També s'abordarà l'estudi de la posada en escena i les adaptacions contemporànies del teatre dels segles anteriors, així com la projecció d'objectes culturals en la societat contemporània.

El curs s'organitzarà a partir d'una temàtica principal que serà travessada per obres literàries, textos teatrals, posades en escena, i altres produccions culturals com el cinema, el còmic o la pintura. Per al curs 2025-2026 el concepte sobre el qual versa el programa és "la maternitat". A través del recorregut literari i teatral es pretén proporcionar a l'estudiantat coneixements avançats en textos i autors i autores espanyols/as i llatinoamericans/as, promovent una lectura transatlàntica que fomenti l'estudi crític sobre la transformació de la figura literària de "la mare" a través dels segles. Aquesta assignatura està orientada no sols a qüestions estètiques, sinó també sociològiques, històriques i de gènere.

Tal com es detalla en el volum de treball, a les activitats formatives de caràcter presencial s'afegeix la

participació en conferències i seminaris organitzats al llarg del curs acadèmic.

Aquesta assignatura té en compte els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), especialment el 5, que pren en consideració la igualtat de gènere, de manera que, per a través dels seus continguts, contribueix a "posar fi a totes les formes de discriminació contra totes les dones i les xiquetes a tot el món", "eliminar totes les formes de violència contra totes les dones i les xiquetes en els àmbits públic i privat", "eliminar totes les pràctiques nocives, com el matrimoni infantil, precoç i forçat i la mutilació genital femenina", "assegurar la participació plena i efectiva de les dones i la igualtat d'oportunitats de lideratge a tots els nivells decisoris en la vida política, econòmica i pública", "Aprovar i enfortir polítiques encertades i lleis aplicables per a promoure la igualtat de gènere i l'apoderament de totes les dones i les xiquetes a tots els nivells".

El professorat de l'assignatura participa en el Projecte d'Innovació concedit pel Servei de Formació Permanent i Innovació Educativa de la UV: DTD_iLAB: aprenentatge col·laboratiu per projectes interdisciplinaris.

CONEXIMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

No s'han especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

2267 - M.U. Estudis Hispànics Avançats: Aplicacions i Investigació

Que els estudiants posseïsquen les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.

Que els estudiants sàpiguen comunicar les conclusions (i els coneixements i les raons últimes que les sustenten) a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.

Ser capaços d'adquirir i aplicar coneixements sobre les tècniques i els procediments d'escriptura acadèmica.

Ser capaços d'adquirir i transmetre coneixements sobre les èpoques, els moviments, els corrents de pensament, els temes i els problemes propis de l'àmbit de la filologia hispànica.

Ser capaços d'analitzar críticament i d'explicar textos, elegint la metodologia filològica específica en funció del públic potencial a què s'adrecen

Ser capaços d'aplicar en entorns professionals els coneixements i destreses adquirits, i d'analitzar el conjunt de variables que intervenen en l'encreuament entre teoria i pràctica, captant conflictes i negociant solucions, en el marc del diàleg i de la defensa de drets i obligacions, amb criteris deontològics i laborals.

Ser capaços d'emprar els recursos institucionals, els grans instruments científics, les tècniques, les bases de dades i biblioteques, la bibliografia, les revistes especialitzades i els nous recursos proporcionats per les TIC en l'àmbit d'estudi.

Ser capaços d'exercir un treball en equip, fomentant les relacions interpersonals, el diàleg, el respecte a l'altre i la no discriminació, ni lingüística ni social.

Ser capaços de desenvolupar la docència i la investigació en matèries de filologia hispànica

Ser capaços de realitzar una lectura crítica, analítica i competent de tota mena de textos filològics hispànics, en funció d'un mètode d'anàlisi adequada a aquests, mitjançant el qual siga possible extraure totes les seues implicacions, tant de forma com de contingut

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Introducció

Presentació històrica i cultural

2. De la tragèdia grega a les representacions del segle XX espanyol

Maternitat, guerra i exili. Hècuba i Andròmaca: de la tragèdia grega a l'Espanya del segle XX.

3. Dels clàssics espanyols a la generació del 27

La figura de la mare en el Segle d'Or Espanyol. La desconstrucció de la maternitat per part de les intel·lectuals espanyoles de principi del Segle XX. La reapropiació del motiu de santa Casilda en Don Juan de España (1921) de María de la O Lejárraga y Gregorio Martínez Sierra.

4. Teatre, literatura i còmic en el segle XXI. El context ibèric

Noves Narratives. Nou Teatre. Les representacions recents sobre la maternitat. Noves fragmentacions sobre l'ideal de mare en la producció ibèrica contemporània.

5. Teatre, literatura i còmic en el segle XXI. El context llatinoamericà

Noves Narratives. Nou Teatre. Les representacions recents sobre la maternitat. Noves fragmentacions sobre l'ideal de mare en la literatura llatinoamericana contemporània.

Aquests continguts es reflectiran en els següents resultats d'aprenentatge:

Analitzar textos literaris i teatrals espanyols i la seva posada en escena a partir dels corrents crítics actuals.

Identificar les marques teatrals en textos literaris, espectacles i productes culturals.

Elaborar propostes de posada en escena a partir de l'anàlisi de textos literaris i teatrals espanyols.

Reconèixer els trets que identifiquen el corpus literari i teatral hispànic, així com les característiques definitòries dels productes culturals contemporanis.

Apreciar els llenguatges escenogràfics contemporanis aplicats a textos literaris i espectacles.

Debatre i comunicar les conclusions aconseguides a diferents públics d'una manera clara i precisa.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria-Pràctiques	20,00
Total hores	20,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	3,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	0,00
Estudi i treball autònom	52,00
Preparació de classes	0,00
Preparació d'activitats d'avaluació	0,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	55,00

METODOLOGIA DOCENT

Lliçó magistral (exposició de continguts a partir de desenvolupaments teòrics) amb diferents recursos (textos, audiovisuals, etc.)

Classes pràctiques participatives (exercicis, exposicions, debats, test, etc.), realitzades en grup i/o de manera individual.

Usos de procediments i estratègies deductius en l'aplicació del coneixement adquirit: detecció i resolució de problemes, activitats de manera individual o en grup (exercicis, lectura i comentari crític de diferents textos, realització de treballs escrits i/o exposició oral dels resultats, etc.) a partir de l'exposició prèvia de continguts.

Usos de procediments i estratègies inductius en l'aplicació del coneixement adquirit: detecció i resolució de problemes, activitats de manera individual o en grup (exercicis, lectura i comentari crític de diferents textos, realització de treballs escrits i/o exposició oral dels resultats, etc.) a partir de directrius bàsiques per a formular un desenvolupament teòric posterior.

n desenvolupament teòric posterior.

AVALUACIÓ

Valoració de la participació activa a l'aula i/o en les tutories (exercicis, lectures, activitats, debats, exposicions, etc.). 10%. Fins a 1 punts. Activitats no recuperables en segona convocatòria.

Valoració dels treballs escrits, assajos, exercicis pràctics, tasques, qüestionaris, etc., en hores no presencials, que demostrin les competències adquirides. 30%. Fins a 3 punts. Activitats no recuperables en segona convocatòria. Consistirà en la visualització i ressenya de peces teatrals recomanades per la professora, acudint a una sala teatral (si la cartellera s'adequa a les necessitats de programa).

Valoració a partir de proves finals escrites o orals que demostrin les competències adquirides. 60%. Fins a 6 punts. Activitats recuperables en segona convocatòria.

Tant en les proves com en les activitats, s'exigirà correcció ortogràfica, gramatical i lèxica. Cada incorrecció comportarà una reducció de la qualificació obtinguda, que pot arribar a suposar un suspens.

L'honestat intel·lectual és vital en les comunitats acadèmiques, i per a la justa avaluació del treball de l'estudiantat. Tots els treballs presentats en aquest curs han de ser d'autoria original. No s'admetran treballs en els quals es faça ús de col·laboració fraudulenta o la composició amb l'ajuda d'intel·ligència artificial (ChatGPT o altres), excepte si la seua utilització forma part dels continguts de l'assignatura i està autoritzada pel professorat que la imparteix.

El sistema general de qualificacions seguirà la normativa de la Universitat de València aprovada pel Consell de Govern del dia 30 de maig de 2017. ACGUV 108/2017.

Govern del dia 30 de maig de 2017. ACGUV 108/2017.

BIBLIOGRAFIA

BÀSICA

- AGIRRE, Katixa (2019): *Las madres no*, Madrid, Editorial Tránsito.
- ALCOBA, Laura (2023): *A través del bosque*, Madrid, Alfaguara.
- ALÓS, Concha (1977): *El caballo rojo*, Lisboa, Círculo de Amigos de la Historia.
- ALTARRIBA, Antonio y Kim (2017): *El ala rota*, Barcelona, Norma editorial. [Còmic]
- ARRABAL, Fernando: *Carta de amor como un suplicio chino*. Dirección de escena: Juan Carlos Pérez de la Fuente. Producción de: Centro Dramático Nacional, CDN. Disponible en: <https://nuboplayer.eu.odilo.io/get/60bd1ea2e4b02e9e128b7a68>
- BARTHES, Roland (1999): *Fragmentos de un discurso amoroso*, México, Siglo Veintiuno Editores.
- BRECHT, Bertolt: *Madre coraje y sus hijos*. Dirección: Ernesto Caballero. Disponible en: <https://teatroteca.teatro.es/opac/#fichaResultados>
- CEDÓ, Clàudia: *Madre de azúcar*. Disponible en: <https://nuboplayer.eu.odilo.io/get/65e595db49a95d0ce8d70ba4>
- CERVERA, Alfons (2009): *Esas vidas*, Barcelona, Montesinos.
- DE BEAUVOIR, Simone (2017): *El segundo sexo*, Madrid, Cátedra.
- DE BEAUVOIR, Simone (2017): *Una muerte muy dulce*, Barcelona, Edhasa.
- DILLON, Marta (2015): *Aparecida*, Buenos Aires, Sudamericana.
- DURÁN, Cristina y Giner Bou, Miguel Ángel (2017): *Una posibilidad. Edición integral*. Bilbao, Astiberri Ediciones. [Còmic]
- DURÁN, Cristina y GINER BOU, Miguel Ángel (2023): *María la Jabalina*, Bilbao, Astiberri Ediciones. [Còmic]
- EL HACHMI, Najat (2018): *Madre de leche y miel*, Barcelona, Destino.
- EL HACHMI, Najat (2021): *El lunes nos querrán*, Barcelona, Destino.
- EURÍPIDES (2005): *Tragedias I*. Edición de Juan Antonio López Férez, Madrid, Cátedra.
- EURÍPIDES: *Hécuba*. Versión de Juan Mayorga. Disponible en: <https://nuboplayer.eu.odilo.io/get/60bd1f76e4b02e9e128b7ade>
- EURÍPIDES: *Las troyanas*. Versión de Alberto Conejero. Director de escena: Carme Portaceli. Disponible en: <https://nuboplayer.eu.odilo.io/get/61ec5e4dd9428f2062074b73>
- EURÍPIDES: *Las troyanas*. Versión de Ramón Irigoyen. Disponible en: <https://nuboplayer.eu.odilo.io/get/60bd204fe4b087b48baf1e3b>
- FREIXAS, Laura (ed.) (1996): *Madres e hijas*, Barcelona, Anagrama.
- MARTÍNEZ SIERRA, Gregorio [y María Lejarraga] (1921): *Don Juan de España. Tragicomedia*, Madrid, Estrella.
- MERUANE, Lina (2022): *Contra los hijos*, Barcelona, Penguin Random House.
- MISTRAL, Silvia (2019): *Madréporas*, Madrid, Cuadernos del Vigía.
- NETTEL, Guadalupe (2020): *La hija única*, Barcelona, Anagrama.
- RIPOLL, Laila y Mariano Llorente: *Donde el bosque se espesa*. Dirección de escena: Laila Ripoll. Disponible en: <https://nuboplayer.eu.odilo.io/get/60bd201ae4b004a7d1603ec1>
- ROBLES, Raquel (2012): *La dieta de las malas noticias*, Buenos aires, Alfaguara.
- ROCA, Paco (2020): *Regreso al Edén*, Bilbao, Astiberri Ediciones. [Còmic]
- RODOREDA, Mercè: *La plaza del Diamante*. Adaptador: Ollé, Joan; Guillén, Carles. Dirección de Joan Ollé. Disponible en: <https://nuboplayer.eu.odilo.io>

[io/get/62af56cc2697663807e72576](https://nubepayer.eu.odilo.io/get/62af56cc2697663807e72576)

RUBIO, Juan Carlos: *Tres* (2010). Disponible en: <https://nubepayer.eu.odilo.io/get/60bd2082e4b087b48baf1e82>

SALAZAR MASSO, Lorena (2021): *Esta herida llena de peces*, Madrid, Editorial Tránsito

SCHWEBLIN, Samanta (2015): *Distancia de rescate*, Barcelona, Penguin Random House

SHUA, Ana María (1984): *Los amores de Laurita*, Buenos Aires, Sudamericana.

SHUA, Ana María (2001): *Como una buena madre*, Buenos Aires, Sudamericana.

SÓFOCLES: *Edipo Rey*. Dirección de: Sanzol, Alfredo. Disponible en: <https://nubepayer.eu.odilo.io/get/60bd1d34e4b087b48baf1c47>

SORIANO, Elena (1986): *Testimonio materno*, Barcelona, Plaza & Janes Editores.

TÓIBÍN, Colm: *El testamento de María*. Traducción: Enrique Juncosa. Dirección: Agustí Villaronga. Disponible en: <https://nubepayer.eu.odilo.io/get/60bd2096e4b087b48baf1e90>

VARELA, Blanca (1994): *Ejercicios materiales*, Caracas, Pequeña Venecia.

COMPLEMENTÀRIA

ALBORG, Concha (2000): «Madres e Hijas en la narrativa española contemporánea escrita por mujeres: ¿mártires, monstruos o musas?», en Villalba Álvarez, Marina. *Mujeres novelistas en el panorama literario del siglo XX*, Cuenca, Universidad de Castilla-La Mancha, 13-32.

ALONSO, Begoña (2017): «En torno a Casilda: tradición y vanguardia de un personaje dramático de María Lejárraga», *Anagnórisis: Revista de investigación teatral*, n.º 16, 80-104

DARICI, Katuscia (2023): «La maternidad como crisis personal en la nueva narrativa autobiográfica de la procreación en España (2017-2023)», *Tintas. Quaderni di letterature iberiche e iberoamericane*, n.º 12, 133-143.

FEDERICI, Silvia (2010): *Calibán y la bruja: mujeres, cuerpo y acumulación originaria*. Madrid: Traficantes de sueños. Madrêporas de Silvia Mistral.

FERNÁNDEZ PUJANA, Irati (2014): *Feminismo y maternidad: ¿una relación incómoda?* Vitoria: Emakunde. Instituto Vasco de la Mujer

FORTÚN, Elena y Ras, Matilde (2022): *El pensionado de santa Casilda*. Prólogo de Nuria Capdevila-Argüelles. Edición de María Jesús Fraga. Sevilla: Renacimiento.

GARCÍA LORENZO, Luciano (coord.) (2012): *La madre en el teatro clásico español. Personaje y referencia*. Madrid: Fundamentos.

GRINSTEIN, Marisa (2005): *Mujeres asesinas*. Buenos Aires: Sudamericana.

HAYS, Sharon (1998): *Las contradicciones culturales de la maternidad*. Barcelona: Paidós.

HUTTER EPSTEIN, Randi (2010): *¿Cómo se sale de aquí? Una historia del parto*. Trad. Laura Vidal. Madrid: Turner.

IMAZ, Elixabete (2010). *Mujeres gestantes, madres en gestación. Representaciones, modelos y experiencias en el tránsito a la maternidad de las mujeres vascas contemporáneas*. Leioa: Universidad del País Vasco.

IRIGARAY, Luce (1994): *El cuerpo a cuerpo con la madre*. *Debate feminista*, n.º 10.

IRIGARAY, Luce (2007): *Espéculo de la otra mujer*. Madrid: Akal.

KNIBIEHLER, Yvonne (1991): *Historia de las madres y la maternidad en Occidente*. Trad. Paul Mahler. Buenos Aires: Nueva Visión.

KRISTEVA, Julia (1987): *Historias de amor*. México: Siglo Veintiuno Editores.

LÓPEZ FÉREZ, Juan Antonio (2014): «Las Fenicias de Eurípides: tragedia, mito, pensamiento, léxico», *Fortvnatae*, n.º 25, 239-259.

MURARO, Luisa (1994): *El orden simbólico de la madre*. Madrid, Horas y Horas

OIBERMAN, Alicia (2005): «Historia de las madres en occidente repensar la maternidad», *Psicodebate. Psicología, Cultura y Sociedad*, n.º 5, 115-130.

PENYAS, Ana (2017): *Estamos todas bien*. Barcelona: Ediciones Salamandra. [Cómic]

PRAT FERRER, Juan José (2006): «El mito de Edipo en la tradición culta occidental y sus

interpretaciones», *Revista de folklore*, n.º 303, 75-87.

RECALCATI, Massimo (2023): *Las manos de la madre. Deseo, Fantasmas y herencia de lo materno*, Barcelona, Anagrama.

RICH, Adrienne (2019): *Nacemos de mujer. La maternidad como experiencia e institución*, Trad. Ana Becciu y Gabriela Adelstein, Madrid, Traficantes de Sueños